

FINANŠU VAI OPERATĪVĀ NOMA?

Būtiskais vietējā un starptautiskā nomas uzskaitē

LELDE OLŠTEINA
SIA BDO AUDIT REVIDENTE

FINANŠU UN OPERATĪVĀS NOMAS UZSKAITE

- Atbilstoši Latvijas Republikas normatīvo aktu prasībām:
saskaņā ar Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likumu (GPKGPL)
un to skaidrojošiem normatīviem aktiem, spēkā no 01.01.2016;
- Atbilstoši Starptautisko Finanšu Pārskatu Standartu prasībām (SFPS):
saskaņā ar SFPS 16, spēkā no 01.01.2019.

GPKGPL

Nomas uzskaitē atbilstoši Latvijas Republikas normatīvo aktu prasībām

NOMAS DEFINĪCIJA

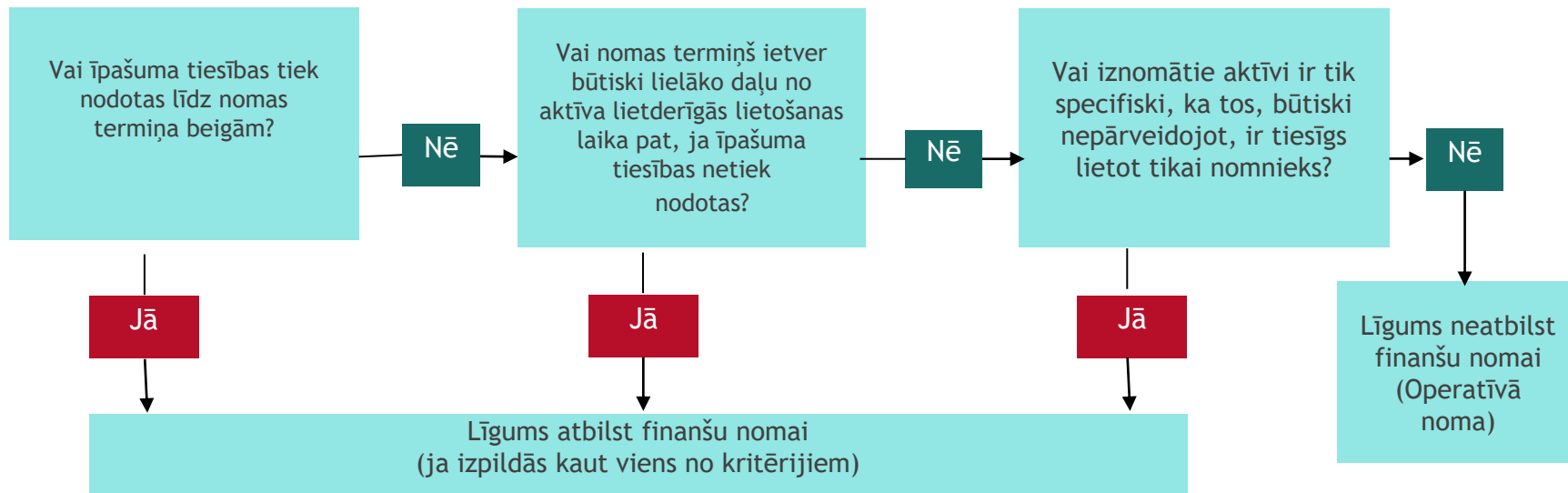
Noma ir līgums, saskaņā ar kuru iznomātājs par atlīdzību nomas maksas veidā piešķir nomniekam aktīva lietošanas tiesības uz līgumā noteikto laikposmu.

NOMAS KLASIFIKĀCIJA

Tiek izdalīti sekojoši nomas veidi:

- Finanšu noma;
- Operatīvā noma;
- Pārdošanas darījumi ar saņemšanu atpakaļ nomā, jeb atgriezeniskā noma.

NOMAS IDENTIFICĒŠANA

OPERATĪVĀ NOMA

Nomu klasificē par operatīvo nomu:

- ja nomniekam netiek nodotas visi īpašuma tiesībām raksturīgie riski un atlīdzības;
vai arī
- ja noma atbilst finanšu nomas nosacījumiem, bet ir pazīmes, kas liecina, ka, iznomājot aktīvu, visi īpašuma tiesībām raksturīgie riski un atlīdzības netiek nodoti.

Nomas uzskaitē NOMNIEKA FINANŠU PĀRSKATĀ

Finanšu pārskats	Finanšu noma		Operatīvā noma
Bilance	<p>Ilgtermiņa ieguldījumi = ilgtermiņa un īstermiņa kreditoru saistības</p> <p><i>(ja netiek iekļautas tiešās izmaksas, kas saistītas ar nomas tiesību iegūšanu sākotnējā vērtībā)</i></p>		Ilgtermiņa ieguldījumi nomātos pamatlīdzekļos
Peļņas vai zaudējumu pārskats	<p>Papildus nomas maksājumi; Nolietojums; Norakstītā vērtībā; Vērtības samazinājuma korekcijas</p>		<p><i>Nomātā aktīva:</i> Nomas maksājumi; Saistītie apdrošināšanas maksājumi; Uzturēšanas izdevumi; Nolietojums; U.c. līdzīgi izdevumi nomas termiņa laikā</p>
Finanšu pārskata pielikums	Atbilstoši GPKGPL 52. panta 1. daļas 2. punktam		

Nomas uzskaitē IZNOMĀTĀJA FINANŠU PĀRSKATĀ

Finanšu pārskats	Finanšu noma		Operatīvā noma
Bilance	Debitoru parāds ilgtermiņa ieguldījumu vai apgrozāmo līdzekļu sastāvā		Ilgtermiņa ieguldījumi atbilstoši iznomātā aktīva veidam
Peļņas vai zaudējumu pārskats	Ieņēmumi no finanšu nomas; Papildus nomas maksājumi (piem., %)		Nomas ieņēmumi; Nolietojums; Aktīva vērtības samazinājums
Finanšu pārskata pielikums	Atbilstoši GPKGPL 52. panta 1. daļas 2. punktam		

PĀRDOŠANAS DARĪJUMI AR SAŅEMŠANU ATPAKAĻ NOMĀ

Ja atgriezeniskā nomas darījuma rezultātā veidojas finanšu noma, tad:

- Aktīva pārdevējs jebkuru šā aktīva pārdošanas ieņēmumu pārsniegumu pār šā aktīva uzskaites vērtību uzskata par nākamo periodu ieņēmumiem, kurus pakāpeniski nomas termiņa laikā iekļauj attiecīgo pārskata periodu ieņēmumos;
- Aktīvu novērtē atbilstoši zemākajai vērtībai, ja aktīva vērtība bilances datumā ir samazinājusies. Zemāk novērtētā aktīva vērtības samazinājumu iekļauj kā izdevumus peļņas vai zaudējumu aprēķinā.

Ja atgriezeniskā nomas darījuma rezultātā veidojas operatīvā noma:

- Aktīva pārdevējs jebkurus ar šā aktīva pārdošanu saistītos ieņēmumus vai zaudējumus iekļauj peļņas vai zaudējumu aprēķinā tajā pārskata gadā, kad tie radušies.

IZMAIŅAS NOMAS LĪGUMĀ

Ja nomas laikā nomas līgumā veikti grozījumi, kuru rezultātā, ja izmaiņas būtu bijuši spēkā nomas uzsākšanas datumā, nomu klasificētu citādāk, laboto līgumu uzskata par jaunu līgumu šā jaunā līguma termiņa laikā.

Piemērs:

Sabiedrība noslēdza operatīvās nomas līgumu par iekārtas iegādi uz 5 gadiem, bet pēc 3 gadiem secināja, ka labāk būtu šo iekārtu iegūt savā īpašumā. Tāpēc sabiedrība vienojās ar iznomātāju, ka pagarinās nomas līgumu par 1 gadu un līguma beigās iekārtu iegūs savā īpašumā. Šādā gadījumā pirmos 3 gadus līgumu klasificē kā operatīvo nomu, bet pārējos 3 gadus - kā finanšu nomas līgumu.

KONSTATĒTA KĻŪDA NOMAS KLASIFIKĀCIJĀ

Ja konstatēta kļūda nomas klasifikācijā, kuras rezultātā operatīvā noma būtu klasificējama par finanšu nomu, korekcijas veicamas retrospektīvi atbilstoši *MK Nr. 775 3.4.punkta Kļūdu labojumi* prasībām:

Ja pārskata gadā vai gada pārskata sagatavošanas laikā atklāta iepriekšējos pārskata gados radusies būtiska kļūda, to labo:

- ✓ ciktāl tas iespējams, nosaka kļūdas ietekmi uz attiecīgo iepriekšējo gadu finanšu pārskatu posteņu rādītājiem un tās kopējo ietekmi;
- ✓ koriģē kļūdas ietekmētos aktīva, pašu kapitāla, uzkrājumu vai kreditoru posteņu atlikumus bilancē pārskata gada sākumā;
- ✓ ciktāl tas iespējams, koriģē pārējos salīdzināmos rādītājus pārskata gada sākumā.

Piemērs:

2017. gada laikā Sabiedrība konstatē, ka Operatīvās nomas līgums, kas noslēgts 2014. gadā un uzskaitīts atbilstoši operatīvā līzīngā prasībām, pēc tā būtības atbilst Finanšu nomas līgumam. Sagatavojot 2017. gada pārskatu Sabiedrībai ir jāveic retrospektīvas korekcijas un operatīvā līzīngā iegādātais aktīvs jāuzskaita savā bilancē koriģējot iepriekšējo gadu rādītājus atbilstoši MK Nr. 775 3.4.punkta prasībām.

SFPS 16

Nomas uzskaitē atbilstoši Starptautisko finanšu pārskatu standarta prasībām

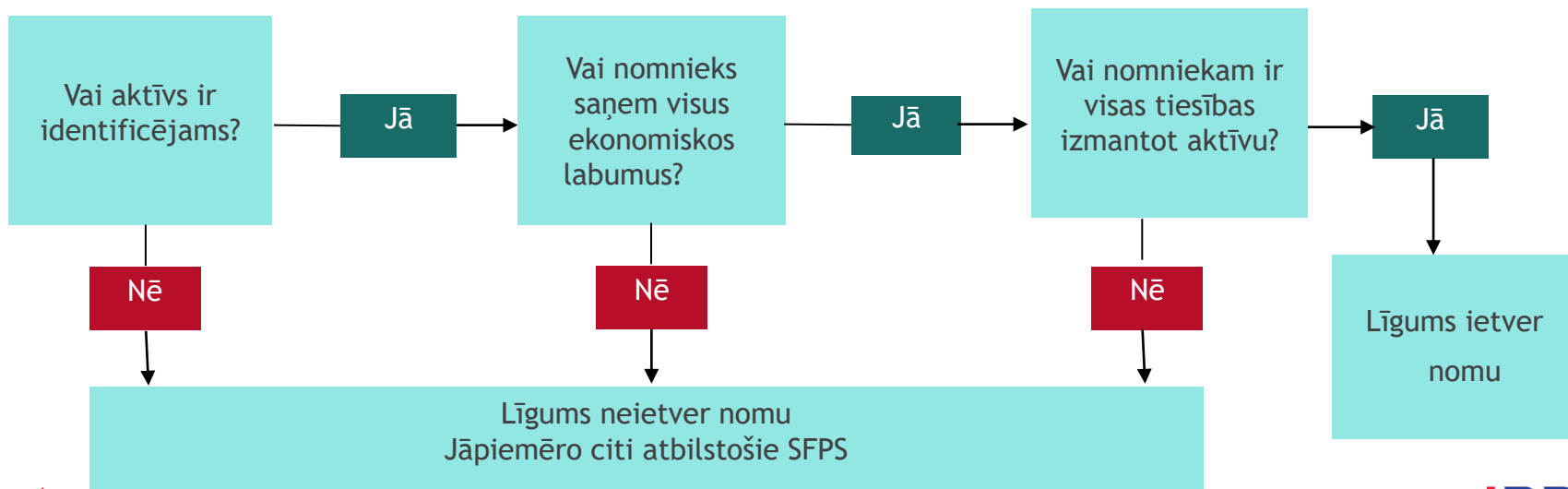
IAS 17 IFRS 16

- Piemērojams periodiem, kas sākas 2019. gada 1. janvārī vai vēlāk.
- Jauna nomas definīcija.
- Visas nomas atzīst bilancē (ar retiem izņēmumiem).
- Iznomātāja uzskaitē galvenokārt nemainās.
- Būtiskas izmaiņas Nomnieka uzskaitē.
- Standarts paredz vairākas pārejas metodes.

SFPS 16

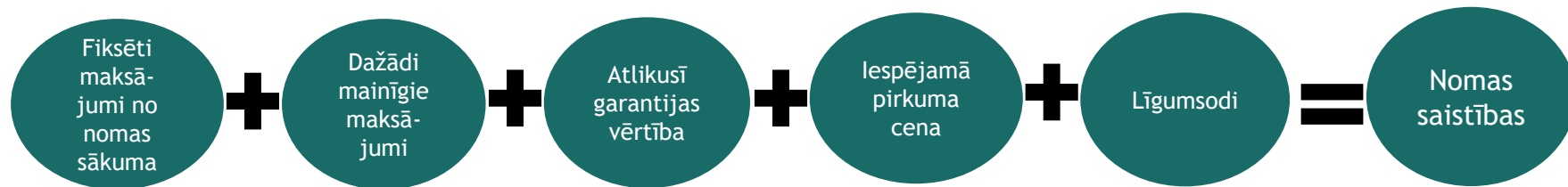
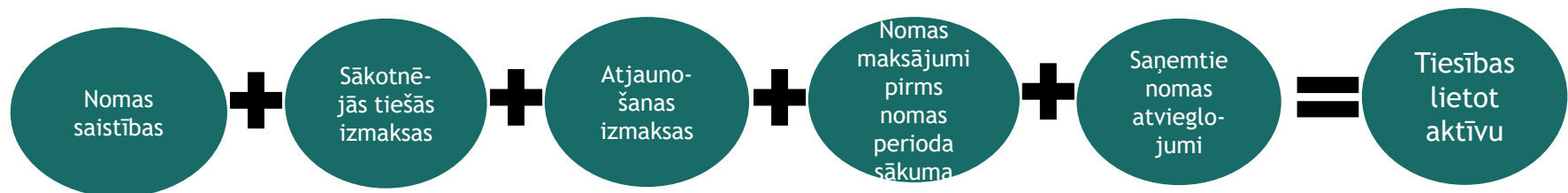
NOMAS DEFINĪCIJA un IDENTIFICĒŠANA

Noma - līgums vai līguma daļa ar kuru apmaiņā pret atlīdzību uz laika periodu tiek nodotas tiesības izmantot aktīvu.

SFPS 16

Nomnieka uzskaite - sākotnējā atzīšana

SFPS 16

Nomnieka nomas uzskaite - turpmākā novērtēšana

Nomas saistības

- ✓ Novērtē, pielietojot efektīvās procentu likmes metodi
- ✓ Tiek veikta atkārtota uzskaite vērtības pārvērtēšana lai atspoguļotu jebkādas nomas vērtības izmaiņas vai izmaiņas pēc būtības fiksētos maksājumos

Tiesības lietot aktīvu

- ✓ Nolietojums (lielākoties pēc lineārās metodes)
- ✓ Vērtības samazinājums piemērojot IAS 36 prasības
- ✓ Nomas saistību pārvērtēšana

SFPS 16

Nomnieka uzskaites atspoguļošana finanšu pārskatos

BILANCE

- Tiesības lietot aktīvu: atspoguļo atsevišķā bilances postenī vai apvieno ar pamatlīdzekļiem, papildus atklājot informāciju pārskata pielikumā
- Nomas saistības: atspoguļo atsevišķi vai iekļauj pie pārējām saistībām, papildus atklājot informāciju pārskata pielikumā

PELŅAS VAI ZAUDĒJUMU APRĒĶINS

- Nolietojums/vērtības samazinājums
- Procentu izdevumi (nomas saistībām)
- Mainīgie nomas maksājumi

NAUDAS PLŪSMAS PĀRSKATS

- Kopējā naudas plūsma, kas saistīta ar nomas maksājumiem
- Procentu maksājumi
- Īstermiņa, zemas vērtības un mainīgie nomas maksājumi saimnieciskās darbības ietvaros

SFPS 16

Piemērošanas datums un pāreja

- SFPS 16 ir piemērojams pārskata periodam, kas sākas no 2019. gada 1. janvāra.
- Ir atļauta agrāka piemērošana kopā ar SFPS 15.
- Iespējamās divas pārejas metodes:

Retrospektīva piemērošana	Modificēta retrospektīva piemērošana (atvieglota pieeja)
<ul style="list-style-type: none">✓ Uzrāda salīdzinošo informāciju visiem rādītājiem✓ Kumulatīvo efektu atzīst uz agrāk iespējamo salīdzināmo periodu✓ Ierobežoti atvieglojumi vienkāršotai pārejai	<ul style="list-style-type: none">✓ Nav jāuzrāda izmainīta salīdzinošā informācija (atspoguļošana finanšu pārskata pielikumā)✓ Kumulatīvo efektu atzīst kā nesadalītās peļņas sākuma atlikuma korekciju✓ Vairākas iespējas vienkāršotai pārejai

PALDIES PAR UZMANĪBU!

Lelde Olšteina

SIA BDO Audit revidente

T: +371 6677 7800

E: lelde.olsteina@bdo.lv